

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap

Sekularisering

En undersökning av skillnaden mellan vardagliga och religionssociologiska
perspektiv på sekulariseringen

Erika Erlandsson Brox

2014

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Religionsvetenskap
Religionsvetenskap med inriktning mot kultur och identitet

Handledare: Peder Thalén
Examinator: Per-Olof Åkerdahl

Abstrakt

Uppsatsens syfte är att undersöka och belysa problematiken med skilda förklaringar av sekulariseringens orsaker och förståelsen av begreppet sekularisering som finns i ett vetenskapligt och vardagligt sammanhang. Svaren som jag har fått fram är att det på ytan ser ut som att informanterna och religionssociologerna har ett relativt lika synsätt. Det är först när du ser närmare och verkligen tolkar texterna som du kan urskilja de stora skillnaderna och att de ligger i perspektivet hos den som berättar. Informanterna upplever förändringarna inifrån och är direkt påverkade av det som sker och är en del av det. Religionssociologerna å sin sida är åskådare, de ser det som sker över en längre tid och kan jämföra på ett helt annat sätt.

Innehållsförteckning

Kapitel 1 Inledning.....	3
Bakgrund	3
Syfte och frågeställningar.....	3
Material	3
Metod och avgränsningar	4
Kap 2 Religionsociologiskaperspektiv på sekularisering.....	6
Sammanfattning av religionssociologiskt perspektiv.....	9
Kapitel 3 Vardagligt perspektiv på sekularisering.....	11
Intervjuer	11
Sammanfattning.....	14
Kapitel 4 Jämförande analys	17
Övergripande analys.....	22
Avslutande resonemang	24
Litteraturlista.....	25

Kapitel 1 Inledning

Bakgrund

Sekularisering och dess orsaker och utveckling kan uppfattas olika beroende på om man befinner sig på ett vardagsplan eller ägnar sig åt vetenskaplig forskning. I den här uppsatsen vill jag försöka reda ut hur informanternas och religionssociologernas åsikter skiljer sig åt. Genom att intervjua tre personer med anknytning till Svenska kyrkan får jag möjlighet att ta del av deras syn på utvecklingens förlopp och anledningar vilka jag sedan jämför med material från religionssociologers forskning. Skillnaderna kan till en början endast anas men när vi tittar närmare på respektive lägers svar kan vi se och känna skillnaden och den handlar om vilket perspektiv man har och vart man står i samhället.

Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att undersöka vilka skillnader som finns mellan förklaringarna av sekulariseringens orsaker i ett vetenskapligt och i ett vardagligt sammanhang samt analysera dessa skillnader.

- Vilka förklaringar till sekulariseringen är vanliga inom religionssociologin?
- Vilka förklaringar till sekulariseringen ger de tre individer som intervjuats i uppsatsen?
- Vilka skillnader finns det mellan dessa förklaringar?

Material

I första hand har jag använt mig av Inger Furseth & Pål Repstads bok *Religionssociologi – en introduktion* (2005). Med den boken som utgångspunkt har jag studerat och försökt förstå deras och många andra sociologers syn på och tankar om sekulariseringen.

Jonas Bromanders bok *Svenska kyrkan En studie kring samtid och framtid* (2005) har även den varit en bra guide men då främst av den andra sidan, informanternas. Vidare har jag läst och begrundat vad Mark Jeurgensmeyer säger med sin bok *Global Religions: An introduktion* (2003) och använt mig av Ola Sigurdssons tankar från *Det postsekulära tillståndet religion modernitet politik* (2009). Vidare har jag använt mig av Jarl Backmans, *Rapporter och uppsatser* (2010) och Lars Torsten Eriksson, Paul Finn Wiedersheim- *Rapportboken* (2008).

Resterande material bygger på intervjuer med mina informanter Lars Haraldsson, Petter Wingren och Per Andersson. För att få bättre ordning på den historiska biten runt religionen har jag använt Tage Bentzers *Teologisk handbok Litet lexikon till teologins historia* (1979).

Metod och avgränsningar

I denna rapport har jag använt mig av kvalitativa intervjuer. Jag valde att arbeta på det viset eftersom jag hade en idé att det skulle låta mig komma nära mitt ämne och mina informanternas tankar. Att arbeta på det sättet kan enligt Jarl Backman (2008) leda till att författaren hamnar i en fälla där arbetet ses som enkelt när det istället handlar om många svårigheter som måste besegras för att lyckas med intervjuer och insamling av material. I dessa sammanhang måste även ställning tas till eventuella felkällor och andra problem. Ett stort sådant kan författaren/forskaren själv utgöra eftersom hen är instrumentet enligt Backman (2008).

Vid intervjutillfällena har jag börjat med att beskriva ämnet och presenterat min frågeställning (till uppsatsen) för att sedan be informanterna berätta om sina tankar kring ämnet. Det informanterna berättat har antecknats av mig på plats och återges ordagrant i uppsatsen. Materialet återfinns under rubriken *Intervjuer* på sidan 10. Ett alternativ till den valda metoden kunde ha varit att spela in intervjuerna. Valet av metod grundar sig på Backmans bok *Rapporter och uppsatser* (2008) och är av empirisk art och kan återskapas men inte helt och hållet då det handlar om individer och deras tankar. Åsikter kan ändras med tiden men en möjlighet att återskapa arbetet skulle kunna vara att intervjua tre andra personer med samma yrken men på en annan ort för att sedan jämföra deras svar med tidigare insamlad fakta.

Det finns två eventuella problem med den valda metoden. Om fler personer än tre hade intervjuats så kunde bilden av sekularisering på orten ha breddats och likaså om en *enkät* hade funnits för de intervjuade att fylla i hade deras svar i större utsträckning kunnat jämföras direkt med varandras. Risker med det tillvägagångssättet i förhållande till det valda skulle kunna vara att inte samma djup i de intervjuades egna tankar runt ämnets orsaker hade framkommit. Fördelen med att låta de intervjuade tala fritt är att det kan bli väldigt personligt, engagerat och svårare för den som intervjuar att *omedvetet* påverka eller styra de deltagande eller deras svar med ledande frågor. En sak som kan påverka svaren och informanternas inställning i ämnet är deras bakgrund och om de är verksamma i en större stad eller som i detta fall på en lantligt belägen mindre ort. Hänsyn i resultatet har tagits till att de befinner sig på landsbygden men går inte djupare in på andra omständigheter i deras liv eller politiska hållning.

Att välja vilka som skulle vara med i uppsatsen och sedan få dem att delta var ett aktivt val från min sida. Jag valde att intervjua personer från Svenska kyrkan på grund av att jag ville få ett inifrån perspektiv. Att valet föll på just LH, PW och PA var för att jag var intresserad av deras syn på sekulariseringen. Alla tillfrågade tackade ja till en intervju och vi stämde träff omgående.

Under arbetets gång har jag flera gånger fört ett inre resonemang om forskningsetik och huruvida jag ska använda informanternas namn eller inte. Själva ställde sig informanterna positiva till att publiceras med namn men jag har ändå valt att fingera deras identiteter. Jag nämner däremot att de befinner sig på en mindre ort i Mellansverige.

Tre personer har intervjuats, PW, verksam präst i Svenska kyrkan. LH, pensionerad präst i Svenska kyrkan och PA, folkhögskollärare och samhällsvetare.

Kap 2 Religionsociologiskaperspektiv på sekularisering

Furseth & Repstad (2005) skriver att ett samhälle eller en nation kan se homogen ut utifrån fast den i verkligheten består av många olika grupper när det kommer till språk, religion och etnicitet. Just det att man hör ihop fast man är olika leder till en vi-känsla och att acceptera den betyder att man erkänner landet man lever i som sitt. I Sverige har vi Svenska kyrkan som kvarbliven officiellreligion trots att kyrka och stat delades år 2000 och det är även den religionen som har flest medlemmar, ca sju miljoner (Bromander 2005). Trots det höga medlemstalet upplever kyrkan en tillbakagång.

Tidigare bar kyrkan på folkets förtroende på ett mer övergripande sätt. När samhället kom att ta över detta inträffade något vi kallar plausibilitetsstruktur eller trovärdighetsstruktur. Det betyder att religionens makt och plats i samhället som länge varit oomstridd och mångas trygghet förändrats i sin grund. Religionen förlorar på så vis sin plats som styrande i samhället och med det försvann och spreds folkets tro. Differentieringen ledde till att ytterligare luckra upp behovet av den traditionella kunskapen och ledde till en pluralisering (Furseth & Repstad 2005).

Jonas Bromander(2005) skriver att dagens uppslutning kring gudstjänster i stadsmiljöer är väldigt ringa och att det har sin grund i att städerna har förlorat sin ställning som gemensam plausibilitetsstruktur. Det betyder enligt Peter Berger att vi behöver en social struktur för att den gemensamma kunskapen ska förbli trovärdig (genom Furseth & Repstad 2005). Det kan förklara de regionala skillnader vi kan se där vissa delar av landet har ett högre/lägre kyrkligt deltagande än andra (Bromander 2005).

Differentieringstesens går ut på att religionen blir en egen del som befinner sig bredvid det övriga samhället där tro och vetande skiljs åt helt och hållet. Ola Sigurdsson (2011) skriver att dagens människa vill ha mer än bara ett ställe att vända sig till och den största tilltron har de till sig själva. I differentieringstesens kan vi kanske hitta grunden till att den moderna människan inte är positivt inställd till att låta alla råd komma från en och samma bas/källa (Sigurdsson 2011).

Furseth & Repstad (2005) skriver att människan idag har mer individuell frihet och valmöjligheterna är mycket större. Bromander (2005) menar att det tidigare var förväntningarna från omgivningen som skapade människans identitet. När den blev mer personbaserad försvann också kollektivets makt över människan och då även kyrkans band över folket. På så vis har människorna lämnat kyrkan antingen med utträde eller genom utebliven aktivitet i församlingarna. Enligt Bromander (2005) är många som arbetar inom Svenska kyrkan inte troende och det gäller även en stor del av dess medlemmar.

Furseth & Repstad (2005) menar att av religiösa människor kan sekularisering onekligen uppfattas negativt då religionen lossas från samhällets band för att tappa i intensitet och importens. Där religionen tidigare var central har istället samhället tagit över. Det inbegriper hela samhällets organisation som skolor och dess undervisning och hur fängelser och sjukhus organiseras. Vidare har det lett till att kyrkan och religionen på detta vis får stå tillbaka på områden där de tidigare varit starka vilket resulterat i att vetenskapen till stor del har tagit

platsen religionen en gång hade. Furseth & Repstad (2005) skriver också att det även gäller litteratur och konst och att religionen lämnar plats för politiken som tar över och i dagens samhälle finns endast mycket lite plats för religion och kyrka kvar. Vetenskaplig rationalitet ersätter tro i samhällsinstitutionen och gudomliga krafter blir kvar men endast vid sidan av. Det handlar om hur religionen trängts tillbaka och gett plats för ett sekulariserat samhälle att utveckla sig med kyrkan vid sidan av som en form av hobby och inte längre en del av det egentliga samhället.

En annan sak som kan ha en negativ inverkan på Svenska kyrkans plats i samhället idag är känslan av att religion är något privat. Furseth & Repstad (2005) menar att i och med att religionen anses vara så privat blir det lätt konflikt när människor känner det som om att andra grupper eller samhällseliga institutioner vill påverka dem. Det handlar om att ha en individuell tro med en egen livsåskådning där du ska söka efter det som är gott och bra för dig istället för att som förr vara till någon form av nytta. Att inte vilja dela sin gudstro med andra är något som Peter Berger (2008) tar upp angående kyrkans framtid och som han menar är speciellt för norra Europa. Det är tydligen enklare att vända sig mot eller gå ur Svenska kyrkan för att istället välja att tillhöra en alternativ grupp. Mark Jeurgensmeyer (2003) menar att trots de skillnader som finns mellan olika världsdelar och länder så finns det mer än religion att ta hänsyn till. Det handlar även om sociala och kulturella aspekter vilka är betydelsefulla för hur religion och tro blir emottagna och i vilka sammanhang de verkar.

I början av förra sidan nämnde jag vad Lambert (1999) säger om modernisering och sekularisering och om att de två inte alltid hör samman., se USA som exempel. När det kommer till vad som påverkar menar han att det handlar om kyrkans nedgång medan Furseth & Repstad (2005) menar att den politiska utvecklingen och materialismen leder till en positiv samhällsutveckling vilket i sin tur gör att människan inte längre behöver kyrkan som sin mötesplats då ett välutvecklat samhälle med lika villkor för invånarna fyller en liknande funktion som kyrkan tidigare hade. Det religiösa engagemanget avtar när religionen inte längre upplevs vara på liv eller död. Den blir begränsad och det gör att fritiden gestaltas på andra sätt och med andra medel idag. Sekulariseringsteorin har under senare år motbevisats eller ska vi säga reviderats av många religionssociologer som tidigare varit trogna anhängare av den men den fungerar fortfarande till viss del när det kommer till Sverige.

Religionsfriheten bär på dubbla budskap, för det första är det vår rätt att inte ha någon tro för det andra så är den en del av en inre religiös utveckling då samhället har öppnat upp för religionsfrihet. Det handlar om att olika samfund ser en chans att få nya anhängare samtidigt som människan får en chans att välja bort samfundet ur sitt liv. Furseth & Repstad (2005) tar upp detta och menar att det handlar om en form av misräknad framgång eller brist på det. Det kunde ha blivit annorlunda men istället för att intresset ökade bland massan så minskade den när tvånget (religionsfrihet 1951) försvann. De aktiva är fortsatt aktiva medan resten tog chansen och gick åt ett annat håll.

Om vi tittar på anledningar som kan hindra människor att delta i religiösa sammanhang så kan det handla om att man har svårt att acceptera en hel begreppsapparat. Det handlar om utifall man är beredd att acceptera allt som kyrkan står för med tankar om arvsynd, den bibliska historien och treenigheten. Det blir en fråga om man kan vara med fast man inte tror eller kan

tro på allt? Enligt Furseth & Repstad (2005) söker många idag det **äkta** när det kommer till kyrka och tro. Det handlar mer om att vara en del av något istället för att lyssna på en auktoritet. Många besöker och deltar i kyrkans utbud men med en form av överseende. Istället för att acceptera allt som hör till Svenska kyrkan med hull och hår så väljer man att delta i de större riterna. Att gifta sig, döpa sina barn och att begrava närstående blir på så vis mer en akt som förbinder oss med varandra än med Gud. Furseth & Repstad (2005) tar upp hur guds närvaro blir omskapad till att belysa de positiva delarna av tron för att det passar människan av idag bättre än de som handlar om skuld och botgörrelse. Vi höjer på så vis upp delar av religionen och använder oss av det vi vill ha och lämnar de andra bitarna åt sidan.

En mycket intressant anledning till kyrkans tillbakagång (om vi kan tala om en sådan med sju miljoner medlemmar!) som Furseth & Repstad (2005) presenterar bygger på att kyrkan skulle ha blivit **för** anpassad eller **för** lik det vanliga livet i samhället. Istället för att erbjuda hopp om evigt liv och en plats för kontemplation och själavård har de blivit mer som det resterande samhället, de använder sig av konserter med kända musiker som vilken arrangör som helst och erbjuder förenklade gudstjänster anpassade efter de som väntas komma. Det som de själva (Svenska kyrkan) trodde lockade folk skulle tyvärr kunna leda till det motsatta och i längden ge färre anhängare och besökare då de som är i behov av ledning och önskar råd och stöd söker sig till mer kontrollerade och styrda rörelser. Kanske att det handlar om att Svenska kyrkan inte är en livsstilskyrka, tron inverkar inte speciellt mycket i vår vardag.

Om vi tänker på familjen och hur barn påverkas av sina föräldrar och syskon så har vi där ett exempel på hur religion kan läras in och bli en del av en människa. Det är inte alltid som religionen så att säga går i arv men enligt Furseth & Repstad (2005) fungerar det ofta så. Det finns även undersökningar som visar på hur socialiseringen även går åt det andra hållet, att föräldrar och den äldre generationen ändrar tidigare inställning till exempel homosexualitet och samboförhållanden efterhand som barn och barnbarn växer upp och väljer sina egna vägar. Äktenskap mellan olika trosriktningar dämpar också engagemangsnivåerna inom slakten när det kommer till det religiösa. Valen av partner över gränserna verkar sekulariserande och är en drivkraft bakom den enligt Furseth & Repstad (2005). Just att dessa toleransnivåer luckras upp även i generationer som tidigare varit starkt troende och i viss form även likriktade är en intressant bit av hur sekulariseringen än en gång har sin början inom kyrkans grupp.

Sammanfattning av religionssociologiskt perspektiv

Människa

Mångkulturellt inflytande

Enligt religionssociologisk forskning kan ett multikulturellt samhälle leda till en utblandning av tro. När barn till religiösa föräldrar går ut i livet och väljer att leva i samboförhållande eller med en person av samma kön leder till att toleransnivåerna luckras upp och reaktioner som tidigare skulle ha varit starka hos den äldre generationen blir endast marginella.

Inramning

Vissa besöker kyrkan men med ett lätt överseende, de deltar i kyrkans riter men endast de som uppfattas som acceptabla och då handlar det oftast om så kallade övergångsriter och dit hör dop, konfirmation, bröllop och begravning.

Individualismen

Vidare anses religionen enligt religionssociologiska forskare vara något privat och många väljer en egen designad tro. Människan fokuserar på sin egen tro och på så vis även lycka och tar avstånd från det som inte passar. Idag vill människan ha mer att gå på än bara kyrkans ord. De väljer vad som passar bäst i deras liv och väljer det som känns bra just **nu**.

Kyrka

Överdriven anpassning

Kyrkans val att bli mer utåtriktade kan ha en sekulariserande inverkan då deras anpassning av aktiviteter kan komma att bli för lik det övriga livet. Skillnader som tonats ner från att tidigare varit starka kan bli ett hinder istället för den lockelse man kan tro att den var menad som. Även att Svenska kyrkan saknar ett starkt inflytande i vardagen som livsstilskyrka kan tänkas verka negativt på dess förmåga att få nya anhängare.

Privatreligiositet

Skuldfrågan och arvsynd är också saker som kan uppfattas negativt då människor idag hellre vill ha en individualiserad tro och väljer att tolka religionen på sitt eget sätt istället för att acceptera en begreppsapparat fylld med tankar och idéer som känns helt fel.

Inre sekularisering

Många som arbetar inom kyrkan är inte troende vilket innebär en inre sekularisering.

Samhälle

Överflödigt

En positiv samhälls- och politisk utveckling kan leda till en tillbakagång för kyrkan. Det handlar om att när de materialistiska önskingarna är uppfyllda blir det inte mycket plats kvar

för religionen då samhället redan uppfyller de behov som människorna har med mötesplatser och information.

Samhörighet

Differentieringstesens går ut på att religionen blir en egen del som befinner sig bredvid det övriga samhället där tro och vetande skiljs åt helt och hållet. Den största tilltron har människan idag till sig själv. I differentieringstesens kan vi kanske hitta grunden till att den moderna människan vill ha ett brett spektrum att välja information ifrån. Folket vill kunna väga för och nackdelar i allt de gör och på det viset samla ihop det bästa av allt.

Plausibilitetsstrukturen handlar om hur folket tidigare hade sin trygghet i kyrkan men att det har förändrats. Samhället har tagit över som trovärdighetsstruktur och är den som sköter om folkets behov. Religionen har på så vis förlorat sin ställning i samhället. Istället för kyrka och gudstjänst på söndagar har fritidsaktiviteter tagit över människors helger.

Kapitel 3 Vardagligt perspektiv på sekularisering

Intervjuer

I intervjuerna nedan presenteras vad informanterna LH, PW och PA sa under intervjuerna.

I intervjun med **LH**, pensionerad präst i Svenska kyrkan och bosatt på en mindre ort i Södermanland, ger han sin syn på varför sekulariseringen har fått ett sådant grepp om Sverige. Han menar att det handlar om okunnighet och jämför konfirmanders kunskaper om den bibliska historien från sina tidiga år som lärare på 1960-talet med hur det såg ut senare under hans verksamma tid och fram till idag. I och med att skolan gick över från att ha haft kristendomskunskap och historia som ett ämne till att bli två, religion och historia så försvann en viktig del av vår kultur menar han. I iveren att lära om fler saker och andra trosriktningar förlorade vi fokus på det som var den kristna tron och en del av vår historia. LH påpekar att ungdomarna på 60-talet inte var mer kristna eller vana kyrkobesökare än dagens unga men att de hade goda kunskaper i ämnet och att konfirmanderna kände till vad han talade om och var kunniga på området ur ett historiskt perspektiv. Han menar att det idag handlar om ett trosförakt grundat på okunskap och säger att det leder till sekularisering.

LH talar också om att läskunnigheten var väl utbredd i Sverige även innan folkskolan bildades 1842 och att de vanligaste böckerna i hemmen var psalmboken och almanackan. Att kyrkan är så sekulariserad idag har också att göra med val som den har gjort. LH pekar på att många av de som arbetar inom kyrkan idag inte är troende. Du behöver inte vara troende för att jobba som förtroendevald, med kyrkogårdsarbete eller administration och det blir på så vis en inre sekularisering när icketroende får ta plats och får möjlighet att besluta om kyrkans medel. Men det är inget nytt att vi sekulariseras då även 1800-talets väckelserörelser som drog fram i Sverige splittrade församlingar som sedan blev till nya och fick en annan riktning berättar LH. Upplysningstiden blev som ett angrepp på trosinnehållet och kyrkan bemötte det dåligt. När sedan arbetarrörelsen kom blev även den kritisk till kyrkan i t.ex. Sverige och Tyskland men inte i England. Det berodde på hur kyrkan ställde sig till förändringen. I Sverige handlade det om hur kyrkan upplevdes ha lirat sig med toppskiktet. 1951 kom religionsfrihetslagen som gav Sveriges befolkning rätt att stå utanför samfunden. Samhällsutvecklingen drev då åt ett annat håll och kyrkan följde inte med. LH menar med den historieskildringen att den största sekulariseringen den står normalsvensken för och andra saker som skjuter på är folkomflyttningar och lagstiftning. Det leder till att vi får normförflyttningar och att den religiösa tron blir mer till en intellektuell åskådning istället för en levande tro som används och ger avtryck. Signalorden blir obekräftade och vi kan inte leva av någon annans tro, vi måste ha en egen och till den behöver vi en församling där vi kan se Kristus i vår nästa.

LH presenterade också tankar om sakralisering och han sa att det blir som att människan besöker ett smörgåsbord där hon plockar till sig en egen passande buffé. Här drar han sedan paralleller till New Age och andra alternativa trosriktningar.

PW är präst i Svenska kyrkan i en mindre kommun, hade lite samma tankar då han menade att den egna religionen med orden ” var och en blir salig på sin tro” kan leda till narcissism då fokus hamnar på ens egen framgång. Med hjälp av olika steg så ska man förbättra och stärka sig själv och i det försvinner tanken om att älska sin nästa. Individen står i centrum och PW menar att det är en svår strid där jaget dyrkar subjektiviteten vilket är ett dilemma med sekulariseringen. I och med att vi blir mer sekulära så rör vi oss bort från det kollektiva som vi tidigare var starka i men PW säger också att motsatsen, en kollektiv anslutning till kyrkan inte heller är att föredra. Vi behöver fokusera både på det kollektiva och på värdet av individuell frihet. Det är en paradox som är svår att kombinera.

PW berättar om sin syn på hur relationen mellan svenska folket och kyrkan ser ut. Han har en idé om att folket är som en tonåring som reagerar mot sina föräldrar/kyrkan och som har behov av frigörelse från det förgångna och sin bakgrund. Här finns det olika sätt att göra sig fri på. Vissa gör tvärtemot det föräldrarna önskar med högljudda protester och andra frigör sig långsamt och varligt, för att sedan hitta sin egen tro.

Med dessa tankar om sekularisering så kommer också ett ansvar på kyrkan att vara kyrka på ett sätt som motsvarar behovet. Han berättar också om att man kan se ett tydligt mönster när det sker olyckor och katastrofer för då kommer besökarna tillbaka till kyrkan för att söka tröst och hjälp. Det handlar inte om att vara trendkänslig eller som en vindflöjel utan om att tillgodose de behov människan har. PW menar att sekulariseringen finns i den kristna tron. Just den frågan har kyrkan enligt PW negligerat alldeles för länge.

Det är i kärleksbudskapet som det sitter och alla måste hitta sitt eget så att vi kan förstå istället för att fördöma. PW vill också göra gällande att religionen kan verka frigörande om det tillåts. Motsatsen finns även den men gäller mest inom andra mer kontrollerande och programmerade samfund/sekter som Livets ord m.fl. Programmering hindrar frigörelse och då är sekularisering sundare menar PW.

De ytliga värdena som välstånd och konsumtion är en vara av vår tid men vi är mer än en produkt menar PW. Behov och värde är viktiga ord och även att ta reda på vad som är värdefullt. Kyrkan måste hålla en hög kulturell kvalitet då den också förvaltar ett kulturarv samtidigt som den är en del av den moderna kulturen. Det finns mycket att förvalta, bibeln, den kristna berättelsen, skapelsen och psalmerna. Det finns en viss grundtrygghet i att berättelsen finns och för vissa betyder det att kyrkan ska vara som den alltid har varit, det finns då ingen plats för förändringar. PW menar att de som sällan besöker kyrkan har ett större behov av att tiden ska stå stilla och att det oftast är de som kommenterar eller irriterar sig på när bibelord och psalmer förnyas, förändras eller byts ut. Grundtryggheten måste finnas kvar för att individen ska kunna utvecklas utanför kyrkan och då blir kanske besvikelsen större när man kommer tillbaka på ett kort besök och finner att kyrkan är förändrad. Även här beskriver PW förloppet med familjen som bas. Hur tonåringar *folket* behöver frigöra sig från föräldrarna *kyrkan* men att de litar på att i hemmet ska allt förbli som det alltid har varit. Alternativet till detta är att *växa upp* acceptera och uppskatta förändringen, att omfamna den och utvecklas tillsammans med den. Det blir en interaktion med tiden och människan. Då finns det plats att bejaka behoven och att bli erkänd som viktig.

Det har varit en explosiv utveckling de senaste 100 åren och en extrem förändring för de som är gamla idag. I deras barndom fanns inte allt det som vi har idag, vi måste tänka i banor som teknik, utveckling, bilar, flygplan, underhållning, kultursfären, tv och matkultur. Det är en unik händelse i sig att så mycket har förändrats under en så kort tidsperiod. Tyvärr har inte människans förhållningssätt utvecklats i samma takt som teknikens framgångar, tänk krig, främlingsfientlighet osv. Mänskliga rättigheter, allas lika värde – det finns inte. Vi dömer varandra hela tiden enligt PW. Vi kan inte heller bygga välstånd utan en värdegrund, en värdegrund är heller inte något som man kan följa till punkt och pricka men den måste eftersträvas. Det måste vara ett mål. Invandringen ger oss en mångkulturell karta vilket motverkar sekulariseringen enligt PWs avslutande ord.

PA är lärare på folkhögskola och samhällsvetare. Jag ber honom berätta om sin syn på sekulariseringen (han är väl insatt i globaliseringen och dess följder). PA berättar att han gick ur kyrkan i sin ungdom och reste strax därefter till USA för att sedan komma tillbaka till Sverige några år senare. Han gick med i Svenska kyrkan i samband med stundande giftermål och idag sjunger han även i en kyrkokör. Han berättar att han finner kyrkan intressant och att han är med på gudstjänst när kören sjunger men att han aldrig tar nattvard.

PAs grundintryck är att nästan alla människor söker efter mening. Vi vill se sambandet mellan orsak och verkan och är intresserade av esoteriska frågor, säger PA. Tankegångarna går runt i och med att vi lägger skuld på oss själva, *man hade kunnat göra bättre*, är en vanlig tankegång. Vi glömmer att det finns en till dimension, som består av slump, tur, tro, vilka alla är saker man inte kan styra eller påverka själv. Livet är gåtfullt enligt Andersson.

PA menar att folk saknar kunskap om elementa, religionen är inte lika tillgänglig idag som den har varit men det betyder inte att alla som saknar kunskap är sekulära. Han menar att vi inte kan tala om det vi inte kan eller känner till. Det finns ingen begreppsapparat.

Ett av problemen för kyrkan var industrialiseringen i Sverige menar PA. Institutionen kyrka med ideologiskt budskap och en maktposition som tog sig den självsvåldiga rätten att ge andlig hjälp till folket som en guru fungerade inte längre. Här menar PA att Svenska kyrkan har misslyckats. Ju mer tal om Jesus och Gud i statskyrkan *signalord* gör att folket skräms bort. Kyrkan har begreppsapparaten som jag måste köpa för att få vara med i deras gemenskap säger PA med eftertryck.

I det gamla missionshuset som PA bor i finns en mening målad på väggen som kanske kan vara en sorts ledning till hur han själv ser på religionen:

Gud bor där han blir insläppt

Gud kan bli insläppt där han behövs, det behöver inte ha med kyrkan att göra menar PA. Det finns en förklaringspotential till de mellanmännsliga relationerna säger han och hänvisar till nya testamentet. Där finns livsvisdomar och är en anledning till att religionen har överlevt så länge säger han. Bibeln är en mänsklig sammanställning som är till för oss att leva efter, men inte som. Vi har det kristna arvet som är en mellanmännslig samvaro och våra grundläggande mänskliga värderingar är påverkade av religionen. Vidare kan vi tänka i form av ritualer, att en gudstjänst med sina bibelord, psalmer och nattvard är som ett skådespel. Kyrkan har även en socialiserande funktion, det är att befinna sig i en trygg zon där man kan hitta likasinnade

och det kristna budskapet behöver inte vara det bärande elementet. Den vackra musiken är även den lockande. Men det finns problem, som att de som arbetar inom kyrkan inte längre kommer till gudstjänsterna, då de ofta inte är troende. Vem ska komma då? Detta hör ihop med sekulariseringens uppfattning om att man måste kvala in och är välkommen i kyrkan och till kyrkan enbart om man kan känna Jesus i hjärtat.

På slutet tar PA upp temat sekulariserade muslimer och berättar om sina elever och att inget i deras uppträdande visar på att de är muslimer – som vilken sekulär kristen som helst, säger han.

Sammanfattning

Människa

Okunnighet

När det kommer till människan menar informanterna att okunnighet är en bidragande orsak till sekulariseringens framfart. Problemet eller ska vi säga motståndet till religionen, Svenska kyrkans i det här fallet, börjar med okunskap och brist på information om vad kyrkan egentligen handlar om.

Mening

Människan söker fortfarande meningen med livet men har förlorat sitt tidigare fokus i iver att förstå och ta in nya trosriktningar. Det blir ett sökande efter en alternativ andlighet som informanterna menar kan leda till narcissism om vi lägger all fokus på den egna framgången och att det även handlar om att folket(människan) har ett stort behov av frigörelse. Att själv bestämma om man ska tillhöra eller vara aktiv i Svenska kyrkan blir mer eller mindre avsiktligt en ståndpunkt som visar vem du är.

Egen Gud

Det uttrycks också tankar om att det inte behöver vara negativt att söka efter sin egen Gud, att man kan vara kristen men att själva tron inte behöver vara lokaliserad till kyrkans lokaler. Avståndstagandet från Svenska kyrkan blir en form av protest mot överheten. Problem som kan uppkomma grundar sig i att det saknas kunskap *om den bibliska historien* eftersom vi inte kan tala om det vi inte känner till. Det kan leda till att det känns lättare att gripa efter en alternativ tro.

Förluster

Vi har enligt informanterna tappat bort en del av vår historia vilket har gett utslag i form av sekularisering. Den ger även en kulturförlust då människan inte känner till sin historia religiöst sett.

Kyrka

Inre sekularisering

När det kommer till svenska kyrkans roll så har den själv bidragit till en inre sekularisering genom att anställda och förtroendevalda inte behöver dela Svenska kyrkans tro, värderingar eller delta i gudstjänster.

Förändringar

Att införa (okänsliga) förändringar i kyrkan leder ofta till att de som inte besöker kyrkan så ofta känner sig lite åsidosatta. De känner inte igen orden och är inte insatta i varför förändringen har skett vilket gör att de blir negativa till förnyelse inom kyrkan.

Tillgänglighet

En informant talar om att kyrkan inte är tillräckligt tillgänglig för många om man inte accepterar hela begreppsapparaten. Det handlar om att du behöver ha kunskaper om den bibliska historien och vara bekant med hur kyrkan fungerar och acceptera det som den står för om du vill bli en del av den på riktigt.

Utveckling

En viktig del av sekulariseringens tidiga framfart handlar om hur svenska kyrkan mötte upplysningstiden, väckelserörelser på 1800-talet och industrialiseringen. Om det hade hanterats bättre skulle det ha kunnat se annorlunda ut för Svenska kyrkan idag. Det skapade en form av förakt mot kyrkan, den blev lite av en syndabock och hamnade på så vis lite utanför.

Samhälle

Utveckling

Den explosiva utvecklingen som har skett i samhället de senaste 100 åren är inte något som vi kan strunta i. När det kommer till förändringar så kan vi tänka på hur det var i Sverige i början på 1900-talet och vad som har hänt sedan dess med fordon, bostäder, utbildning och på hur samhället i stort såg ut då och nu. De som föddes då hann vara med om väldiga förändringar vilka sedan återspeglar det som vi ser av sekularisering idag.

Förändringar

Förändringar i skolans läroplan och religionsfrihetslagen 1951 var avgörande händelser där samhället och kyrkan drog åt olika håll.

Normförflyttningar

Folkomflyttningar och lagstiftning skapade normalsvensken av idag och med det skedde normförflyttningar.

Åskådning

Religion blev en intellektuell åskådning och något som många valde att ta avstånd ifrån.

Mångfald

När det kommer till invandring/mångfald/globalisering anar jag att åsikterna går isär men att det i stort anses motverka sekulariseringen på så vis att många som kommer är troende och fortsätter att vara det i det nya landet vilket leder till mer religiösaktivitet.

Kapitel 4 Jämförande analys

Både hos informanterna och religionssociologerna kan vi se hur frågan om individualism tas upp och diskuteras om än på olika sätt. Religionssociologernas syn på saken kan kanske förklaras som lite mer opersonlig och avståndstagande.

Människa

Informanterna och religionssociologernas åsikter kan tyckas vara endast något skilda åt när det kommer till att beskriva hur sekulariseringen påverkar människan men skillnaden finns där och den verkar ligga i perspektivet och i sättet att uttrycka sig. Informanterna anger okunskap som en bidragande orsak till sekulariseringens framfart. De menar att motståndet till religion har sin grund i att många inte känner till den bibliska historien och på så vis saknar en del av sin historia och att det blir till en kulturförlust i längden som påverkar vårt samhälle i fel riktning.

Religionssociologerna trycker på att religionen idag mer är en privatangelägenhet och menar att det är tydligt att många fokuserar mest på sin egen väg och att de har en önskan om att designa den egna tron. På så vis kan man välja det man gillar och ta avstånd från det som inte passar i det egna livet. För dagens människa ska det kännas bra **nu**.

Informanterna talar även de om alternativa sätt att tro och uttrycker tankar om att det inte behöver vara negativt att söka efter en egen gud. Informanterna menar att det fortfarande betyder att människan söker efter meningen med livet men varnar för att det lätt blir till en narcissisk livsbana där den nya alternativa andligheten mer kommer att handla om den egna personen än om religionen och kyrkan. Det blir för vissa ett väldigt aktivt val att inte tillhöra Svenska kyrkan, att ta avstånd blir en del av den nya vägen.

Den kristna tron behöver enligt en informant inte vara lokaliserad till kyrkans lokaler utan den kan vara med och finnas överallt. Det kan på så vis också bli ett avståndstagande, en protest mot överheten och en form av försvar mot det man inte känner till när människan griper efter alternativ självvård. Religionssociologerna har en del liknande tankar men menar att det handlar om ett förakt, att människor väljer att delta i vissa av kyrkans riter som dop, bröllop och begravning men att det sker på deras egna villkor och med ett avståndstagande. Det tar även informanterna upp. Hur kyrkan har kommit att bli en plats dit man kommer när man själv väljer det och hur ovanstående riter fortsätter att locka folket men på ett anpassat sätt.

Skillnaden vi ser där är att religionssociologerna ser människans sökande efter mening som ett avståndstagande medan informanterna är mer intresserade av att det finns ett sökande överhuvudtaget. De ser mer hoppfullt på de besök kyrkan får och har en önskan om att möta de som kommer på deras villkor.

När det kommer till att tala om vårt samhälle idag ger informanterna en bild av att invandring är både sekulariserande och sakraliserande. De menar att människor som kommer till

Sverige med en tro berikar Svenska kyrkan. Religionssociologerna å andra sidan har en idé om att ett multikulturellt samhälle kan leda till en utblandning av tron vilken kan börja med barnens utveckling och livsval och fortsätta med att den äldre generationens värderingar tunnans ut. På så vis luckras värderingar upp och nya sätt att leva på accepteras och sekulariseringen sker på så vis inifrån. Detta kan även ske inom Svenska kyrkan.

Kyrka

En viktig del av sekulariseringens tidiga framfart handlar enligt informanterna om hur svenska kyrkan mötte upplysningstiden, väckelserörelser på 1800-talet och industrialiseringen. Om det hade hanterats bättre skulle det ha kunnat se annorlunda ut för Svenska kyrkan idag och informanterna säger att det skapade en form av förakt mot/för kyrkan, den blev lite av en syndabock och hamnade på så vis lite utanför.

Religionssociologerna menar att en positiv samhälls- och politiskutveckling kan leda till en tillbakagång för kyrkan. Det handlar om att när de materialistiska önskingarna är uppfyllda blir det inte mycket plats kvar för religionen då samhället redan uppfyller de behov som människorna har med mötesplatser och information. Här kan vi se hur informanterna tar på sig skulden. De ser den som något Svenska kyrkan kunde ha skött bättre medan religionssociologerna fokuserar på samhällets utveckling.

Informanterna tar upp frågan om den inre sekulariseringen vilken handlar om anställda inom Svenska kyrkan som inte är troende och som på så vis sekulariserar kyrkan inifrån. Informanterna är av den mening att det är negativt och undrar om det är ett bra sätt att vara kyrka på när man inte har stöd av sina anställda och förtroende valda? Religionssociologerna tar upp också upp frågan om den inre sekulariseringen som ett problem men de angriper saken från olika håll. Religionssociologerna menar att Svenska kyrkans val att bli mer utåtriktade kan ha haft en sekulariserande inverkan då deras anpassning av aktiviteter kan ha kommit att bli för lik det övriga livet. Skillnader mellan kyrkan och samhället som tidigare varit starka kan bli ett hinder istället för den lockelse man kan tro att den var menad som. Även att Svenska kyrkan saknar ett starkt inflytande i vardagen som livsstilskyrka kan tänkas verka negativt på dess förmåga att få nya anhängare enligt religionssociologerna. Informanterna ser annorlunda på frågan och menar att kyrkan ska vara kyrka på det sätt som motsvarar behovet. Det handlar inte om att kyrkan ska följa alla trender som kommer utan om att tillgodo se de behov som folket har. På så vis vill kyrkan följa med i samhällsutvecklingen. Något som de tror stärker kyrkans plats är att de erbjuder så många olika aktiviteter och att de är en bärare av vårt kulturarv. Vilket gör att båda ser problemet men från helt olika utgångspunkter.

Tankar om tillgänglighet och vad som kan tänkas ses som negativt för Svenska kyrkan delar upp informanterna och religionssociologerna i två läger. Religionssociologerna betonar att människan vill ha en anpassad och individualiserad religion istället för att acceptera en begreppsapparat fylld med tankar och idéer som känns fel, kanske föråldrade och väljs bort till förmån av en mer anpassad tro. Från informanterna kommer *oroliga* tankar om att Svenska kyrkan inte är tillräckligt tillgänglig om man inte accepterar hela begreppsapparaten.

Informanterna talar om ett inre problem som uppträder i Svenska kyrkan och det handlar om bibelord och texter som ändrats och om moderna psalmer. Många som inte är regelbundna kyrkbesökare känner inte igen orden och är inte insatta i varför förändringen har skett vilket gjort att de blir negativa till förnyelse inom kyrkan. För de som besöker kyrkan sällan är tryggheten att kyrkan består det viktiga enligt informanterna och inte dess utveckling. Här kan vi åter se hur informanterna är bekymrade över hur det som Svenska kyrkan gör påverkar befolkningen medan religionssociologerna behåller sin plats och ser på det som sker utfifrån och med ett annat perspektiv.

Samhälle

Informanterna pekar på den explosiva utvecklingen som har skett i samhället de senaste 100 åren och menar att den har en viktig plats i sekulariseringens framfart. När det kommer till förändringar så kan vi tänka på hur det var i Sverige i början på 1900-talet och vad som har hänt sedan dess med fordon, bostäder, utbildning och på hur samhället i stort såg ut då och nu. De som föddes då hann vara med om väldiga förändringar när det kommer till levnadsstandard och samhällseliga aktiviteter vilket sedan återspeglar det som vi ser av sekularisering idag. Informanterna tar även upp förändringar i skolans läroplan och religionsfrihetslagen som kom 1951 som avgörande händelser för sekulariseringens utbredning. Med det kom normförflyttningar som enligt informanternas utsago berodde på folkomflyttningar och lagstiftning vilket sedan skapade normalsvensken av idag.

Religionssociologerna tar upp hur religionen fått stå tillbaka när det kommer till skola och lägger till sjukvården då de inte är drivande i det arbetet längre som kyrkan tidigare varit. Religionssociologerna menar att en positiv samhällselig och politisk utveckling kan leda till en tillbakagång för kyrkan. De beskriver att det handlar om att när de materialistiska önskningarna är uppfyllda blir det inte mycket plats kvar för religionen då samhället redan uppfyller de behov som människorna har med mötesplatser och information.

Differentieringstesens och den förlorade plausibilitetsstrukturen leder till en urvattning av samhällets religiösa anknytning vilket enligt religionssociologerna ytterligare förstärker medborgarnas inställning till hur samhället ser ut och vilken roll kyrkan spelar i vardagen. Hur man gestaltar sin fritid och känslan av att religionen inte är på liv och död ger religionen en begränsad plats. Möjligheten att välja bort religion gör att många inte ser någon mening med att vara medlem i något samfund då samhället redan har en fungerande samhörighet i sig.

Religionssociologerna och informanternas åsikter till varför det kom att bli en så stor förändring grundas i liknande men inte samma iakttagelser. Vi kan se att de kommer från olika håll och med olika värderingar eftersom informanterna förklarar det med att religion kom att bli till en intellektuell åskådning och något som många valde att ta avstånd ifrån medan religionssociologerna endast ser avståndstagandet.

När det kommer till invandring, mångfald och globalisering menar informanterna att det i stort anses motverka sekulariseringen på så vis att många som kommer är troende och fortsätter att vara det i det nya landet vilket leder till mer religiösaktivitet. Men det förs också fram tankar om att många som anländer religiösa sekulariseras efterhand som de kommer in i samhället.

Det förklarar religionssociologerna med att den yngre generationen sekulariserar sina föräldrar och farföräldrar med sitt beteende. Det kan ske på olika sätt såsom genom att barnen till troende gifter sig med icketroende, med någon av samma kön eller person med annan tro. På så vis luckras de tidigare gränserna upp och gradvis sker en utvidgning av tankebanor och acceptens inom familjen.

Skillnaden i deras synsätt kan vi se i hur de tar i problemet. Religionssociologerna menar att utvecklingen har låtit kyrkan stå tillbaka medan informanterna ser istället hur människan och

Svenska kyrkan har förändrats och hur lagstiftning tillät en förändring i människors vanor. Vi kan också se skillnader i hur man ser människan. Informanterna ger en tydlig känsla av att de ser alla som individer medan religionssociologerna ser de som en del av samhället.

Sammanfattning

Informanterna och religionssociologerna gör liknande iakttagelser men vi kan se att de kommer från olika håll och med olika värderingar. Med det menas att de båda lägren ytligt sett ser ut att ha liknande upplevelser av det som sker men om vi tittar närmare kan vi ana skillnader i hur man ser på utvecklingen och om man själv känner sig som en del av det som skett/sker eller är en utomstående betraktare. Vad som gör skillnaderna tydliga är också hur olika de ser på människan. Informanterna ser varje individ medan religionssociologerna ser samhället och dess medborgare.

För religionssociologerna är sekulariseringen en ständig rörelse över tid och något som varit på frammarsch länge och som fortsätter att ta mark i olika omgångar. Det är nästan som att de ser det som ett spel. Informanterna tar sekulariseringen på allvar eftersom den är en del av deras kyrka. De är personligt involverade och sekulariseringen är en del av dem som de hanterar dagligen. Skillnaden är det jag söker efter och den handlar om att ena lägret är med i processen och kämpar med det som sker medan de andra iakttar och antecknar.

Informanterna betonar okunnighet och religionssociologerna betonar avståndstagande som anledningar till Svenska kyrkans utveckling och sekulariseringen. Båda ser den inresekulariseringen som en del av dess problem men informanterna lägger mer vikt på det än religionssociologerna gör. Religionssociologerna ger istället differentieringen och samhällsutvecklingen större skuld i frågan än informanterna.

Övergripande analys

Slutsatsen och svaret på frågeställningen står att finna i de små orden och är i grunden olika och skiljer informanterna från religionssociologerna. De båda lägren har mycket gemensamt men när vi verkligen tittar på det som kommit fram i uppsatsen kan vi se en stor skillnad. Informanterna pekar ut den inre sekulariseringen som gemensam stor nämnare för Svenska kyrkans problem. De ger den inre sekulariseringen mer skuld och vikt medan religionssociologerna tittar på utanpåliggande faktorer. Min känsla säger mig att informanterna ger eller kanske ser Svenska kyrkan som den som förlorar i kampen mot sekulariseringen. Det har pågått så länge och har blivit en del av Svenska kyrkans vardag och den har vant sig vid att kämpa i motvind men istället för att förtvivla ser jag hopp sippra fram ur informanternas ord. För dem är det inte något som bara händer utan de är personligt involverade och intresserade av kyrkans utveckling. Visst ser informanterna problem både historiskt sett och i dag men det är inget som gör att de börja tvivla. Svenska kyrkans plats i samhället är för dem klar. Det gör att upplevelsen av det som händer blir väldigt nära och att den påverkar deras syn på vad som pågår och att de själva till viss mån känner sig om inte ansvariga så ändå delaktiga och påverkade. Informanterna ser saken från ett inifrånperspektiv, de är själva personligt berörda av utvecklingen och befinner sig mitt i det som sker. Kyrkan är deras vardag och en del av deras liv, om än i olika omfattning.

Den stora skillnaden mellan religionssociologernas och informanternas syn på frågan om sekularisering baseras på var man står och hur man ser på saken.

Religionssociologerna står enligt min uppfattning utanför och observerar. Deras arbete är att se förändringarna och det över längre tid. Det är skillnad på att vara den som sitter med i händelsernas centrum och att bevaka en utveckling. Just det här att informanternas tankar och förklaringar kommer inifrån kyrkan och inriktar sig på individplan är en viktig sak att tänka på. När det kommer till religionssociologerna så kan vi genast känna det professionella avståndet, markerandet av att det de jobbar med är undersökandearbete med uppställda mål och frågor att besvara. Religionssociologerna har enligt mig en utanförliggande ståndpunkt med fokus på samhället (differentieringstesens) vilket är deras fokus. De ser det som händer och jämför sina iakttagelser med annan forskning för att se hur det förändras från tid till tid.

Så har vi problemet med hur olika informanterna och religionssociologerna ser på kyrkans utveckling och modernisering. Religionssociologerna är rädda att Svenska kyrkans omvandling och anpassning kommer att bli/har blivit dess fall. De menar att det är ett stort problem för Svenska kyrkan att den har blivit för lik samhället i övrigt och att det skrämmer iväg människorna. Religionssociologerna menar att det kan leda till ett avståndstagande som bottnar i att kyrkan har blivit för lik samhället i övrigt och att det kan tolkas som att de i sin iver att locka människor till att delta i deras aktiviteter åstadkommit motsatsen.

Det här håller inte informanterna med om fast de erkänner att det finns ett visst mått av avståndstagande men att det har sin grund i okunskap. De menar att Svenska kyrkans utveckling och dess anpassning görs för medlemmarnas skull och för att deras besökare ska vilja komma och att det är något som lockar nya människor till Svenska kyrkans aktiviteter. Kyrkan kan på så vi nå ut till fler och ge mer i längden om jag tolkar informanternas ord rätt.

Avslutande resonemang

Hur ska vi då uppfatta informanternas och religionssociologernas skilda åsikter om vad det är som gör att sekulariseringen i Svenska kyrkan fortsätter att utvecklas? Om vi bara kastar en snabb blick på vad de har att säga i frågan så ser det ganska jämt ut. Båda lägren talar om utveckling, avståndstagande och inre sekularisering. Det är när vi går närmare in i ämnet och granskar vad det är de säger som skillnaderna kryper fram. Det vi kan urskilja är att de har olika perspektiv och inställning till vad det är som pågår och hur det sker.

Religionssociologerna pekar på hur kyrkans utveckling har gått från att ha varit styrande och auktoritär till att bli mer och mer lik samhället i övrigt som det stora problemet medan informanterna menar att det är just det som är deras styrka. Förmågan att utvecklas med samtiden och att kunna ta upp människan i det utbud man erbjuder blir det som gör Svenska kyrkan till en medspelare i samhället. Att människan kan komma till kyrkan när de behöver och vill, för att fira högtider som bröllop och barndop men också för att ta farväl av sina älskade vid begravning. Just det menar informanterna är värdefullt och givande, att vara där när det behövs.

En stor skillnad kan skönjas när vi tittar på den inre sekulariseringen som båda lägren nämner men som ligger informanterna närmast hjärtat. De undrar om det kan vara bra för kyrkan att icke religiösa kommer in och har inflytande över deras verksamhet? De verkar inte vara oroliga på det sättet att de tror att de icke troende ska förstöra något. De är mer oroliga för att något av det som de har ska gå förlorat och tappas bort. Kulturarvet består men vem ska tolka det är min fråga om de flesta som finns i kyrkan i längden inte är nära Gud? Här vill jag inflika att Gud är huvudpersonen i kyrkan. Utan honom kan vi ha en vacker byggnad men inget mer. Det blir ett tempel över forna dagar och tron försvinner med tiden. Inte för att jag tror att något sådant kommer att ske men det är ändå bra att ha i åtanke. Kanske att jag med det sagt hamnar lite i slagläge och att min oberoende ställning ikull kastas likväl som andras kan göra. Informanterna är alla medlemmar i Svenska kyrkan och bär var och en på sin unika tro. När det kommer till religionssociologerna så kan samma sak gälla dem. Vilket betyder att de också påverkas av sin privata ställning och livsorientering. Vad anledningen till Svenska kyrkans utveckling kan ha sin bas i finns i den förlorade kunskapen som informanterna berättar om och kan handla om att människan har skapat en annan förståelse för världen som inte längre hänger samman med kyrkans beskrivning av den. Istället för att lyssna till och acceptera kyrkans uppfattning om samhället och vår plats på jorden så vill nog många precis som religionssociologerna menar skapa oss något individuellt och fungerande i våra liv. Vi har lämnat den plausibilitetsstruktur vi tidigare levde i med kyrkan i mitten till att bli vår egen mitt. Om det är lönsamt för själen eller fungerar överlåter jag religionssociologerna att fundera vidare på och informanterna att ta hand om.

Litteraturlista

Backman, Jarl (2010). *Rapporter och uppsatser*. Upplaga 2:4 Lund: Studentlitteratur

Bentzer, Tage (1979). *Teologisk handbok Litet lexikon till teologins historia*. Lund: Berlings

Bromander, Jonas (2005). *Svenska kyrkan En studie kring samtid och framtid*. Malmö: Verbum

Eriksson, Lars Torsten, Wiedersheim-Paul, Finn (2008) *Rapportboken*. Upplaga 1:1 Malmö: Liber AB

Furseth, Inger Repstad, Pål (2005) *Religionssociologi – en introduktion*. Malmö: Liber

Jeurgensmeyer, Mark (2003) *Global Religions: An introduktion*. Oxford, Oxford University Press

Sigurdsson, Ola (2009) *Det postsekulära tillståndet religion modernitet politik*. Munkedal: Glänta produktion

?